

Илија ПСАЛТИРОВ

ЛИДЕРИ И ЕЛИТИ

Уште во 514 г. пр.н.е., кинескиот филозоф Сун Це кажал една работа која несомнено е вистинита и се отликува низ вековите, сè до денешно време. Неговата мисла дека "слабото лидерство може да ја уништи и најдобрата стратегија, додека силното лидерство и со слаб план може да донесе победа", многу пати во историјата се покажала како неспорен факт. За тоа колку ние имаме вистински лидери ќе наведем подолу во текстов, а тоа важи и за нашите т.н. елити. Пред тоа би сакал да го изнесам следново: Сите големи историски настани, поголеми кризи, војни, помирувања и решавања на недоразбирањата меѓу државите и народите, биле и се резултат на силно или на слабо лидерство. Сите успешни или неуспешни револуции, востанија, движења, биле зависни од водачите. Секогаш кога водачите, односно лидерите се покажувале како недоволно вешти и способни, успехот бил половичен или, пак, се случувал неуспех. Денес лидерството не се појавува само како поим врзан за политичките лидери, туку и во бизнисот, каде особено се истакнува способноста на одредени луѓе да размислуваат стратегиски и да донесуваат одлуки, кои на долг рок би донеле успех на партијата, државата или на компанијата која ја водат (би се задржал само на политичките лидери). Како и да е, лидерството секогаш се врзува и за поимот стратегија, а се чини особено на нашите политичари им е непозната категорија, кога се работи за развој на државата, но не и кога се работи за сопствени-

те или за партиските интереси. Исклучок се сигурно лидерите на албанските партии во Македонија, кои се покажаа како вистински стратегии во реализирањето на своите долгорочни цели поврзани со нивната национална кауза. А дали и какви лидери имаме како држава и колку тие можат да се споредуваат со оние од минатото или, пак, од другите држави, оценете сами. Имено, анализирајќи ја историјата на Македонија уште од Филип и Александар, преку Делчев, Сандански, Карев, Ченто, па комунистичките лидери во времето на СФРЈ (кога бевме безгласна буква), сè до поново време, односно од осамостојувањето до денес, евидентни се имиња на лидери, кои направиле многу за земјата, што во позитивна смисла, што во негативна смисла на самиот збор "многу". Ако се суди според резултатите кои земјата ги има постигнато во последните 15 години, не би било фер да бидеме само критички настроени кон своите лидери, зашто сепак создадовме каква-таква држава под нивно водство. Но, тоа што многу други работи во државата не ни се како што треба, исто така, се должи на нивната (не)способност да ја водат државата во вистинска насока, зашто немаат стратегија, а и дефинитивно покажуваат слаби лидерски квалитети. Вистинскиот лидер треба да има визија за долгорочно реализирање на стратегијата за развој на сите општествени дејности, а не само реализирање на личните и на партиските интереси. За жал, на Балканов, освен кај Словенците, не би можел да издвојам некои лидери кои заслужуваат да им

се симне капата за позитивниот напредок на сопствената држава. Словенците покажаа дека имаат и лидери и стратегија, а тоа направи нивната земја успешно да се одвои од останатите земји на Балканот и да стане и дел од Европската унија. Сите други држави од регионот, па и Грција, иако е дел од ЕУ, не може да се пофалат со лидери кои покажале врвни резултати во своето раководење со државата, зашто на секои четири години и таму, како и кај нас, доаѓа до промена на власта. А тоа сигурно не се случува заради "добрите" резултати кои ги постигнале во текот на нивниот мандат. Кога се зборува, пак, за елитите, кај нас, за жал, под елита се подразбираат сите оние "транзициони фраери", кои преку ноќ направија огромни богатства приватизирајќи ги општествените добра, кои искупија станови, куќи и луксузни автомобили, односно се здобија со титулата "газда". Кога на нив ќе им се додадат и политичките лидери (секоја чест на одредени исклучоци), жита елитата што ја имаме! Додека во целиот нормален свет во елита влегуваат сите врвни интелектуалци, професори, научници, чесни бизнисмени (другите сигурно се по затворите), пејачки ѕвезди и познати актери, односно уметници од разни сфери на културата, кај нас истите тие се на маргините на општеството, со плати и пензии со кои едвај можат да преживеат. Едноставно, кај нас сè е можно. Затоа сме држава, каде секое чудо трае три дена, освен егзистирањето на нашите лидери, кои дефинитивно траат и повеќе од тоа што треба. Крајно време е лидерите и елитите да бидат

тоа врз база на постигнатото, брз база на она што го направиле не само за себе, туку и за севкупното општество. Кога така ќе се постават работите, сигурно многу денешни лидери и припадници на македонската елита, не би биле ниту блиску до тој статус, а кој го стекнале на перфиден начин преку плеќите на својот народ. Или ќе станеме држава во која вистинските вредности ќе го имаат своето заслужено место, или ќе останеме банана држава, во која лидери и елитисти ќе бидат само оние кои и досега ги имаа тие епитети. Ако е така, кога може да ја направи таа промена? Одговорот е едноставен - само народот, односно гласачите се оние кои можат нешто да сменат. Во нив, односно во нас е моќта на изборот. Единствен проблем е што листата на понудени имиња секогаш е иста, па затоа и секогаш ни се случува да ги имаме истите лидери. Ние, но и медиумите ги создаваме лидерите и елитите, зашто им придаваме значење и од нас ја црпат својата моќ. А толку ќе ми биде драго барем еднаш да им ја земеме таа моќ, но се плашам дека малку е доцна, зашто нивните корени се длабоко пуштени во секоја пора на нашето живеење. Колку време треба да помине за да им овозможиме на некои нови лидери, кои искрено си ги сакаат државата и својот народ, да направат нешто за нив? Дали ги препознаваме или дозволуваме да си одат од земјата и својата среќа да ја бараат во други држави, каде нивната вредност ќе се почитува повеќе, зашто овде едноставно се запоставени? Многу прашања, а одговорот - побарајте го во самите себе... и бидете искрени.